

Τὸ ξενοδοχεῖον ἐκ τοῦ ὁποίου γράφω φαίνεται λαμπρὸν ὕστερον ἀπὸ τὰ τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Μεσολογγίου. Ἐνταῦθα δὲν κοιμώμεθα καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ, ἀλλ' ἕκαστος ἔχει τὸ δωμάτιόν του, ἐντὸς δὲ αὐτοῦ πάντα τὰ παρεπόμενα. Τὸ ἐστιατόριον εἶναι εὐρύχωρον, μετὰ δὲ τὴν μέχρι τοῦδε λιτότητα μ' ἐκθαμβοὶ σχεδὸν ἢ πολυτέλειά του. Εἰς τὴν τράπεζαν συνηγήσαμεν ἀρχαίους γνωρίμους, ὑπαλλήλους οὐδαμῶς δυσηρεστημένους διὰ τὸν ἐνταῦθα διορισμὸν των. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα μᾶς ἀνήρπασαν οἱ νέοι φίλοι τοὺς ὁποίους ἀπεκτίσαμεν κατὰ τὴν περιοδείαν. Διήλθομεν τερπνῶς τὴν ἐσπέραν, χάρις εἰς τὴν φιλοξενίαν διὰ τὴν ὁποίαν δικαίως φημίζονται οἱ Ζακύνθιοι.

Εἶναι πολὺ ἀργά. Ἡ νεολαία τῆς Ζακύνθου ἐπιστρέφει ἄδουσα εἰς τὰς ἐστίαις τῆς. Φαίνονται τόσῳ εὐθυμοὶ οἱ κάτοικοι ἐνταῦθα! Τοιοῦτος δὲν εἶναι ἐν γένει ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἑλλήνος. Ἐξ ἀπάντων τῶν μεσημβρινῶν λαῶν ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ὀλιγώτερον ἐπιρρεπεῖς εἰς ἐκχύσεις φαιδρότητας. Ἴσως ἡ ἐξήγησις τούτου ἔγκειται εἰς τὴν ἱστορίαν ἡμῶν. Ἐπὶ τοσαύτας γενεὰς οἱ Ἕλληνες διεβίωσαν ἐν μέσῳ τῆς θλίψεως, ὥστε ἡ συνήθεια μετετρέπη εἰς δευτέραν φύσιν. Ἄλλ' ἐνταῦθα, εἰς Ζακύνθον, τὸ χόρτον δὲν ἐξηράνθη ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ Τούρκου. Ὑπέστη καὶ ἡ νῆσος αὕτη τὴν κυριαρχίαν τοῦ ξένου, ἀλλ' ὁ ξένος ἐπέτρεπε τοὐλάχιστον ἐνταῦθα εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ. Ἡ παρουσία του δὲν ἦτο ἀγαπητή, ἀλλ' ὅμως δὲν ἐνέσπειρε τὴν φοίκην καὶ τὸν τρόμον. Τώρα δέ, ὅτε ἀνεχώρησαν οἱ ξένοι, ὅτε δὲν τοὺς βλέπουν πλέον ὡς δεσπότας τῆς πατρίδος των, οἱ νησιῶται ἐλησμόνησαν ὅτι οἱ Ἴταλοὶ ἢ οἱ Ἀγγλοὶ ὑπῆρξαν κύριοί των, ἢ ἐνθυμοῦνται μόνον τὰ εὐεργετήματα τῆς δεσποτείας των. Ἄλλ' ὅπου ὁ Τούρκος διέβη, ἀφῆκεν ὀπίσω του ὀλέθρου μόνον ἀναμνήσεις. Οἱ Ζακύνθιοι δὲν ἔζησαν ὑπὸ τὸν Τούρκον, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ζωηροὶ καὶ παιδροὶ, καὶ γελοῦν εὐθύμως καὶ ἄδουν. Πόσῳ δὲ ὠραῖα ἄδουν! Ἦκουσα ἀπόψε ἀρμονικώτατα ἄσματα ὑπὸ τὰ παράθυρά μου. Δὲν ἔλεγα πρὸ ὀλίγου ὅτι ἐνταῦθα τὰ πάντα ἐνθυμίζουσι τὴν Ἰταλίαν; Αἱ Ἴονιοι αὐταὶ νῆσοι, ἀποτελοῦσαι παρέκτασιν τῆς Ἑλλάδος πρὸς δυσμὰς, εἶναι ὡς τὰ πρῶτα τόξα γεφύρας ὠρισμένης ν' ἀπολήξῃ εἰς Ἰταλίαν. Διὰ τῶν νήσων τούτων αἱ δύο ἀδελφαὶ χερσόνησοι, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἰταλία τείνουσι πρὸς ἀλλήλας τὰς χεῖρας. Καὶ ὅμως, ὑπὸ τὸ ἐπίχρισμα τοῦ ξενικοῦ πολιτισμοῦ τοῦτο, ὑπάρχει χώρα ἑλληνικωτέρα τοῦ ἄνθους τούτου τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Ζακύνθου ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλάς τοσοῦτους ὀφείλει ποιητάς, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλει τὸν ψάλτην τῆς ἐλευθερίας τῆς, τὸν Σολομὸν, τὸ καύχημα τῆς ἀναγεννωμένης ἑλληνικῆς φιλολογίας;

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ

Διήγημα.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΖ'

Ὅπως ἐξηγηθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν τὰ συμβαίνοντα χρῆζομεν βραχείας εἰς τὸ παρελθὸν ἀναδρομῆς.

Ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ὅτι ἡ Σεβεμεμὲκ εἶχε γείνει ἄφαντος ἐκ τοῦ χαρεμίου τῆν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἶχεν ὀρμηθῆ ἢ κατὰ τοῦ Μηλιόνη ἐκστρατεία τῶν ἀγάδων τῆς Ἄρτης. Ἡ σύμπτωσις αὕτη εἶχεν ἀφορμὴν τὴν ἐξῆς· ἡ νεῆσις διὰ ψυχολογικῆς βίας καταστᾶσα σύζυγος τοῦ Χαλήλ, κατετρόμαξεν, ὅτε ἡ μήτηρ τῆς ἐσπευσε νὰ τῆ περιγράψῃ τὰς μελλούσας ἐντυπώσεις τοῦ πατρός, ὅτε οὗτος θὰ ἐμάνθανε τὸ μοιραῖον τοῦτο γεγονός. Ἡ φρίκη, ἡ ἀγανάκτησις, ἡ μανία, ἡ ἀπόγνωσις, ἐμελλον νὰ ἀλλοιώσωσι τὸ πρόσωπόν του Ἦτο ἰκανὸς νὰ κατανήσῃ εἰς τὸ ἔπακρον τῆς παραφορᾶς, ἡδύνατο νὰ φρυᾶξῃ, νὰ φρίξῃ, ἡδύνατο νὰ πνίξῃ ἄνθρωπον. Ἡ Βίσω τόσον κατεπτόθη ἐκ τῆς τραγικῆς ταύτης εικόνας, ὥστε προέτρεψε τὴν μητέρα τῆς νὰ μείνῃ παρ' αὐτῆ, φοβουμένη κίνδυνον δι' αὐτὴν ἐκείνην. Ἄλλ' ἀδύνατον ἦτο τοῦτο, εἶπεν ἡ μήτηρ, τόσον χειρότερα ἂν ἔμενον ἐκεῖ, τότε θὰ ἐφρύαττεν ὁ Κώστας κατὰ δύο ἐνόχων, τότε θὰ εἶχε πλείονας ἀθῶους καθ' ὧν νὰ κατασκεδάσῃ τὴν ὀργὴν του, θὰ εἶχε τὰ τέκνα τῆς. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ Μελάχρω, ἐνθυμήθη ὅτι ἦτο καιρὸς ν' ἀπέλθῃ ἤδη, καὶ συνέτεμε κατὰ τινὰς ὄρας τὴν παρὰ τῆ κόρη ἐπίσκεψίν τῆς.

Ἡ Βάσω ἔμεινε μόνη, μόνη μετὰ τῶν φοβερῶν εικόνων αἵτινες τὴν ἠπέιλου, μόνη μετὰ τῶν φρικωδῶν φασμάτων, ἅτινα τὴν κατεδίωκον. Ἄνελογίσθη ὅτι δὲν εἶχε τοῦ λοιποῦ ἄλλο ἄσυλον ἢ τὸν τάφον, ἄλλον φίλον ἢ τὸν θάνατον. Δὲν ἡδύνατο λοιπὸν νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θ' ἀπηλλάσσετο ποτε τῆς μισητῆς ἐκείνης εἰρκτῆς, τῆς φρικώδους ἐκείνης μετὰ τοῦ Τούρκου συμβιώσεως. Ἐὰν ἀνέκτα τὴν ἐλευθερίαν τῆς, εἰς τί θὰ τῆ ἐχρησίμευεν αὕτη; Νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς ἦτο ἀδύνατον, ὁ πατήρ τῆς ἔμελλε νὰ τὴν φονεύσῃ. Νὰ μείνῃ ἐκεῖ, νὰ μείνῃ εἰς τὸ σεράγι, νὰ μείνῃ εἰς τὸ χαρέμι; Ἄλλὰ τοῦτο ἦτο ἐξ ἀρχῆς φρικώδες, ἡδὴ δὲ μετὰ τὰς ἐξηγήσεις τῆς μητρός τῆς κατέστη ἀποτρόπαιον. Ἔως τότε ἐνόμιζεν ὅτι ἔσωζε τοὺς γονεῖς τῆς νυμφευομένη τὸν Τούρκον· τοῦ λοιποῦ ἡ σκλήρᾴ αὕτη παραμυθία τῆς συνειδήσεως ἐξέλιπε. Τότε ἐν τῇ ἀδημονίᾳ τῆς ἀνεμνήσθη τὸν σῶφρονα καὶ καλὸν ἐκείνον νέον, ὅστις ἦτο ὁ μνηστὴρ τῆς. Ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν εἰπεῖ ὅτι οὗτος εὕρισκετο πλησίον

τοῦ Χρήστου Μηλιόνη. Ἡ ἀνάμνησις φέρει τὴν ἀνάμνησιν, καὶ τότε ἡ Βάσω ἐνθυμήθη μετὰ στοργῆς τὸν ἀγαθὸν καὶ ἀνδρείον ἐκεῖνον καπετάνον, τὸν *νοννὸν* της, ὃν εἶχε γνωρίσει ὅτε ἦτο μικρὰ τὴν ἡλικίαν. "Ὡ, καὶ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν του, καὶ ἦτο δυνατόν νὰ καταφύγῃ εἰς μέρος τι, εἰς γωνίαν τινὰ τῆς γῆς, εἰς ἔρημόν τινα τόπον, ὅπου νὰ ἐκτείνεται ἡ προστατικὰ τοῦ μεγαλωνύμου ἐκεῖνου! Καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη τοσοῦτον ποθητὴ παρέστη εἰς τοὺς νοερούς ὀφθαλμούς τῆς νεάνιδος, ὥστε παρ' ὀλίγον θὰ ἐπίστευεν εἰς τὸ δυνατόν τῆς πραγματικῆς ἐκτελέσεως. "Ὅπως ἐνὸνειρῶ ἢ ἀπόστασις τοῦ ποθουμένου ἀπὸ τοῦ ποθοῦντος παρίσταται τόσον βραχεία, ὥστε συνήθως συγχέεται, οὕτως ἐν τῷ δυστυχεῖ βίῳ, ἐν τῇ στυγνῇ πραγματικότητι, πιστεύει ὁ ἐγρηγορῶς καὶ ὄνειροπολῶν, ὅτι δι' ἐνὸς ἄλματος δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ποθούμενον.

'Ἄλλ' ὅτε ἡ πρώτη ἐξάψις παρήλθεν, ἡ νεανίς, περιελθοῦσα εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ περιεσκεμμένην κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦντος, καὶ μὴ θέλοντος ν' ἀπελπισθῇ, ἤρχισε νὰ σκέπτηται ἐπιμόνως περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τούτου. Εἶχεν ἤδη προσελκύσει τὴν συμπάθειαν τῆς μαύρης Φατριᾶς, παρ' ἧς ἐδιδάχθη πολλὰ πράγματα, καὶ ἰκανὰς τουρκικὰς λέξεις. Προσέτι ἔμαθε παρ' αὐτῆς ὅτι οἱ Τούρκοι ἐμελλον νὰ ἐκστρατεύσωσιν ὅσον οὕτω κατὰ τοῦ νονονοῦ της, ἔμαθε καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐμελλε νὰ ὀρμηθῇ ἐξ Ἄρτης ἡ ἐκστρατεία. "Ὅσον διὰ τὰ κλειδιά τῶν θυρῶν, τῶν τε ἐνδοθεν καὶ τῶν μετὰ ἑλκῶν, ἡ μαύρη, ἥτις ἡγάπα πολὺ τὸ χασις καὶ ὄπιον, δὲν ἐπολυπραγμόνει, καὶ τὰ ἄφηνεν ὅπου ἤθελε τύχει. Ὑπελείπετο νὰ προμηθευθῇ ἡ Βάσω ἓνα ἱματισμόν, μίαν πιστόλαν καὶ ἓν γιαταγάνι τοῦ Χαλλῆ-ἄγα, καὶ τοῦτο δὲν ἦτο πολὺ δύσκολον. Ὁ ἀγᾶς ἄφηνε συνήθως τὰ ἐνδύματά του, τὸ σελάχι του καὶ τὰ ὄπλα του εἰς τοὺς γυναικωνίτας. Ἄγνωεῖται ἂν ἔπραττε τοῦτο κατὰ τύχην ἢ ἐπιτηδὲς πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν γυναικῶν. Ἡ Βάσω μαθοῦσα ὅτι τὴν ἐπαύριον ἐμελλεν ἡ ἐκστρατεία νὰ ἐκινήσῃ, περιεβλήθη τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὄπλα τοῦ ἀγᾶ, ἤρπασε τὰς κλειδας τῆς Φατριᾶς, καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

Ἡ δύστηνος κόρη ἔτρεμεν ὅλη, πρᾶπτουσα ταῦτα. Ἐν τούτοις ὁ σκοπὸς της δὲν ἦτο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ λημέρι τοῦ νονονοῦ της, πολὺ ἀπέιχε τοῦ νὰ σκεφθῇ τοῦτο. "Ἦθελε μόνον νὰ πορευθῇ μακρὰν τῆς Ἄρτης καὶ πλησίον εἰς τὰ κατατόπια τοῦ κλέφτου. Ἡ καλλίστη δὲ πρὸς τοῦτο εὐκαιρία ἦτο νάναμιχθῇ μετὰ τῶν Τούρκων ὡς εἰς αὐτῶν, καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ. Τὸ λυκαυγὲς τῆς πρωίας θαυμασίως ἐδοθήει τοὺς σκοπούς της, οὐδεὶς τὴν ἐγνώριζεν, οὐδεὶς ἠδύνατο εὐθὺς νὰ ὑποπτέυσῃ τὸ φύλόν της. Ἐντούτοις ἔτρεμε, καὶ ὅτε ὑπερέβη τὸν οὐδὸν τοῦ χαρμεῖου καὶ ἐπά-

τησεν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ὁδοῦ, εἶχε μεταμεληθῇ ἤδη. Ἐπεθύμει νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, ἀλλ' ἐφοβεῖτο μὴ πάθῃ χειρότερα. Ἐὰν τὴν ἐβλεπέ τις ἐκ τῶν ἀντιζήλων της ἐν τῷ χαρμεῖῳ, θὰ τὴν κατήγγελλεν εἰς τὸν ἀγᾶν, καὶ πῶς νὰ ἐξηγήσῃ τότε τὸ ἀλλόκοτον διάθεμά της; "Ὅλοι ἐμελλον νὰ τὴν ἐκλάβωσιν ὡς παράφρονα, ἢ ὡς ἐνοχον συνωμοτοῦσαν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ἐφέντη. Ἐκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ προέβη.

"Ὅτε ὁ στρατὸς ἀπεμακρύνθη ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἡ Βάσω ἀνέπνευσε τὸν ἀέρα τοῦ βουνοῦ, ἀνέλαβε θάρρος. Τὸ στήθος της πρώτην φορὰν εἰσέπνευεν ἐλευθέρως, καὶ ἡ καρδία της ἐσκίρτά. Ἄλλὰ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὅτε τινὲς τῶν ἀγάδων ἤρχισαν νὰ τὴν κυττάζωσι μετὰ περιεργείας, πάλιν ἐφοβεῖτο. Προσεπάθει ν' ἀποκρύπτῃ ὅσον ἠδύνατο τὸ πρόσωπόν της ἀπὸ τῶν ἀδιακρίτων βλεμμάτων, ἔφερε δὲ καὶ τὸ σαρίκιον πυκνῶς καὶ ἀδεξίως, περιτετυλιγμένον περὶ τὴν κεφαλὴν. Ἄλλ' ὅτε ἡ συνοδεία ἐφθασεν εἰς τὸν πρῶτον σταθμόν, καὶ ἀντήχησε τὸ προκηρυχθὲν ὑπὸ τοῦ Κλεισοῦρα πρόσταγμα, τίς τῶν πιστῶν μουσουλμάνων ἤθελε νὰ προέλθῃ ὡς διαγυελὺς, κομίζων ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Χρῆστον Μηλιόνην, ἡ Βάσω οὐτ' ἐσκέφθη οὐτ' ἐδίστασεν ἀλλ' ἄμα ἀκούσασα τὴν λιγύφθογγον μολπήν τοῦ κήρυκος (ὅστις κατὰ τὸ Τουρκικὸν ἔθος ἀνέβη ἐπὶ δένδρου καὶ ἐραψφώδησε κατὰ τὸν ἀσιατικὸν τρόπον τὰς λέξεις), ἔσπευσε νὰ παρουσιασθῇ πρώτη καὶ μόνη αὕτη.

Ἐκεῖνο ὅπερ τὴν ἐξέπληξεν, ἦτο ἡ αὐθόρμητος πρόσδοσις καὶ δευτέρου ἐθελοντοῦ, καὶ πολλῶν μᾶλλον ἢ παρ' αὐτοῦ διαβεβαιώσεις ὅτι ἐγνώριζεν αὐτήν. Εἰς μάτην ἡ Βάσω ἐβασάνισε τὴν μνήμην της, οὐδαμῶς εἶχεν ἰδεῖ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον. Ἐπειτα οὗτος τῇ ἐφάνη τόσον παράδοξος, τόσον ἀλλόκοτος, ὥστε ἠπόρει καὶ αὐτὴ τί νὰ πιστεῦσῃ. Προκριώτερον θὰ ἦτο δι' αὐτήν, ἂν καὶ ἦτο δειλὴ ὡς νεαρὰ γυνὴ καὶ ἄπειρος, ν' ἀπήρχετο μόνη εἰς τὴν ἀποστολὴν ἐκεῖνην. Δὲν ἐγίνωσκε τὰς ὁδοὺς, ἀλλ' ὅμως ἤρκει ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς συνοδείας, καὶ ὁ τελευταῖος δεσμὸς διερρηγνυτο. Ἡ ἀμυχανία αὐτῆ, ἡ ἐκ τῆς ἀπειρίας καὶ τῆς δειλίας ἀπορρέουσα, οὐδὲν θὰ ἦτο ἀπέναντι τῆς ἀγαλλιᾶσεως, ἢν θὰ ἐνεποίει αὕτῃ ἢ ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀπομακρύνσεις, ἀλλ' ἡ παρουσία τοῦ ἀγνώστου ἐκεῖνου ἦτο ὡς προέκτασις τῶν συνεχόντων αὐτὴν δεσμῶν. Πᾶς ἄνθρωπος θὰ ἠσθάνετο αὐτόματον ὀρμὴν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἀπροσδόκητον συνήγορον, ὅστις θὰ προσήρχετο οὕτως ἀρωγὸς καὶ ἐπίκουρος τῆς παραβόλου ἐπιχειρήσεως αὐτοῦ. Ἄλλ' εἰς ἣν θέσιν εὐρίσκετο ἡ Βάσω, τὸ πρᾶγμα εἶχεν ἄλλως. Αὕτῃ ἐξήτει μόνον ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τῶν ἐξ ἀνάγκης συνοδοιπόρων της, ἀναλογιζομένη ὅτι τὰ μέλλοντα δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε χεῖρονα τῶν

παρελθόντων. Δὲν τὴν ἔμελε τί ἤθελεν ἀπαντή-
σει καθ' ὁδόν, οὐδὲ πῶς ἔμελλε νὰ ὑδοιπορήσῃ εἰς
ἀγνώστους τόπους. Ἦρκει ν' ἀπαλλαγθῆ τῆς
ἀπεχθοῦς παρουσίας τῶν συνοδοιπόρων τῆς.

Τὰ μετὰ ταῦτα διηγήθημεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν
κεφαλαίοις. Ἐν μόνον ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν.
Ἄφου ὁ Καμπόσος προέβη εἰς τὴν ἀλλόκοτον
ἐκείνην καὶ ἀπίστευτον ἐξομολόγησιν, ἥτις ἠδύ-
νατο ν' ἀνορθώσῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τῆς
ἀκρωμένῃς, ἂν δὲν τοὺς περιέσφιγγε τὸ σαρίκιον,
ἀφου ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἀπόπειραν τοῦ ν' ἀναγκά-
σῃ αὐτὴν νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ τὰς ἰδίας αὐτῆς
γνώμας, τελευταῖον ἡ Βάσω δὲν παρέλιπε ν'
ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὸν μίαν ἐρώτησιν, τὴν
ἐξῆς.

— Δὲ μοῦ λές, γιατί θέλησες νάρθῃς μαζί μου
εἰς αὐτὸν τὸ δρόμο;

Ἄφου ὁ Καμπόσος ἐδίστασε μικρόν, πρὶν ν' ἀπαντή-
σῃ. Τέλος εἶπεν:

— Εἶδα πῶ ἦταν ἀνάγκη. Οἱ ἀγάδες δὲν ἤ-
θελαν νὰ πάνε.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν ἦτο βεβαίως συμπε-
ρασματικὴ δι' ἄνθρωπον δυσκόλως πειθόμενον. Ἡ
Βάσω ἀπηύθυνε καὶ δευτέραν ἐρώτησιν.

— Καὶ γιατί εἶπες ψέμματα, ὅτι μ' ἐγνώριζες;
Μὲ εἶχες ξαναἰδεῖ ποτέ;

— Τὸ ἔκαμα διὰ νὰ σὲ γλυτώσω ἀπὸ τὴν
μπερδεψιά ἐκείνην, εἶπεν ὁ Καμπόσος.

Ἴσως αἱ δύο αὗται ἀπαντήσεις πόρρω ἀπέ-
χον τῆς ἀληθείας. Ἀλλὰ πιθανῶς δὲν εἶχεν ὁ ἄν-
θρωπος ἐκεῖνος ἀκριβῆ συνείδησιν τῶν ἀφορμῶν,
αἵτινες ὤθησαν αὐτὸν εἰς τὸ διάβημα. Τὸ κατ'
ἐμέ, νομίζω ὅτι τὸ φύσει ῥηδιουργικὸν καὶ κατο-
πτευτικὸν πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἦτο τὸ
μόνον κινήσαν αὐτὸν αἷτιον ἵνα προσέλθῃ ἀνθρό-
μητος εἰς τὴν πρᾶξιν ἐκείνην ἀποστολήν. Ὁ
σκοπὸς τοῦ ἦτο ἴσως νὰ κατασκοπεύσῃ τὰς θέσεις
καὶ τὰ ταμποῦρια τῶν κλεπτῶν, καὶ νὰ πωλή-
σῃ εἰς τοὺς Τούρκους μεγαλειτέραν δούλευσιν, ἢ
ὅση συνίστατο εἰς τὰ κόμιστρα καὶ εἰς τὴν ἐγχεί-
ρισιν τῆς ἐπιστολῆς.

Ἴσως προσέτι θὰ ἐρωτήσωσιν οἱ ἀναγνώσται
ἡμῶν, ποίαν ἀφορμὴν εἶχεν ὁ Καμπόσος νὰ διη-
γηθῆ πρὸς τὸν ἀγνωστον αὐτῷ νέον οὕτω προχεί-
ρως τὴν ἱστορίαν του; Πρόσωπον τοιοῦτον ὡς
πρώτην ἀρετὴν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν ἐχεμύθειαν καὶ
τὴν κρυψινοίαν. Τοῦτο εἶνε ἀληθές. Ἀλλ' οὐδὲν
συμφέρον εἶχεν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ν' ἀποκρύπτῃ
ἀπὸ τῶν Τούρκων τὴν ἱστορίαν του· τοῦναντίον
εἶχε συμφέρον νὰ καθιστᾷ αὐτὴν φανεράν. Ἡ
ἄκρα νεότης καὶ ἡ συμπληρῆς μορφή τοῦ νομιζο-
μένου Τούρκου τῆ ἐνέπνευσεν ἐμπιστοσύνην. Οὐ-
δεμίαν ἀφορμὴν εἶχεν ἀπ' ἀρχῆς νὰ ὑποπτεύσῃ
ὅτι τὸ σχῆμα, ὅπερ ἔφερον ἐκεῖνος, ἦτο πλα-
στόν. Ἀλλως τόσῳ προθυμότερον ἔκλινεν εἰς τὸ
νὰ διηγηθῆται τὴν ἱστορίαν του πρὸς πάντα μου-

σουλμάνον, ὅτῳ ἠσθάνετο εἰδὸς τι ὑπερηφανίης
διηγούμενος αὐτὴν. Μηδεὶς ἀπορήσῃ διὰ τοῦτο.
Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐσεμνύετο διότι κατώρθωσε δῆ-
θεν νὰ λύσῃ πρόβλημα ἄλυτον πρὸ αὐτοῦ, τὸ νὰ εἶναι
Τούρκος χωρὶς ν' ἀλλάξῃ πιστήσῃ. Ἐτρεφε δὲ βχ-
θεῖν περιφρόνησιν πρὸς πολλοὺς ἄλλους ῥωμαίους
τοῦ τότε χρόνου, οἵτινες οὐδὲν κατώρθωσαν ἐξο-
μόσαντες. Πᾶς ἐξωμότης ἔπαυε νὰ εἶνε Χριστιανός,
ἀλλὰ δὲν ἐγίνετο καὶ Τούρκος, διὰ τὸ φύσει
ἀδύνατον τοῦ πράγματος. Οἱ τοιοῦτοι δὲ ἄνθρω-
ποι κατήτων εἰς οἰκτράν καὶ γελοῖαν θέσιν, διό-
τι οὔτε οἱ Χριστιανοὶ τοὺς ἤθελον πλέον ὡς Χρι-
στιανούς οὔτε οἱ Τούρκοι τοὺς ἐδέχοντο ὡς Τούρ-
κους. Ἀλλὰ τοῦτο πάσχουσι καὶ ἄλλοι πολλοί. . .

III'

Ὁ Πευκόρραχος, ὅστις μεθ' ὄλον τὸ δυσκίνη-
τον αὐτοῦ εἶχε κατέλθει ἀπὸ τοῦ βράχου, ἔσπευσε
νὰ συλλάβῃ τὸν Καμπόσον, καὶ δὲν εἶχε σκοπὸν
νὰ τὸν ἀφήσῃ. Τὸν περιέσφιγγε δὲ τόσον πολὺ
μὲ τὰς ὀξῶδεις χεῖράς του, ὥστε ὁ ἀτυχῆς ἐκεῖ-
νος οὐδ' ἀπεπειράθη νὰ τοῦ διαγκάσῃ τοὺς δα-
κτύλους, ὡς θὰ ἔπραττεν εἰς πᾶσαν ἄλλην περι-
στασιν, ἂν τὸν περιέσφιγγον ἀπκλωτέραι χεῖρες.
Ὁ Πευκόρραχος καὶ ὁ Γκαβόχηνας, ὁ πιστὸς
φίλος αὐτοῦ, ὃν δὲν ἐπαρουσιάσαμεν ἀκόμη εἰς
τοὺς ἀναγνώστας, δὲν διέπρεπον ἐπὶ εὐκινήσει
μεταξὺ τῶν συντρόφων των, ἀλλ' ὅσον διὰ τὸ
ταμποῦρι ἦσαν βράχοι ἀκλόνητοι, καὶ οὐδὲ μο-
γλὸς δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐκρίζωσῃ. Μετὰ τῆς
αὐτῆς καρτερίας, μεθ' ἧς ὁ Πευκόρραχος ἠδύ-
νατο νὰ φυτευθῆ ἐπὶ κρημνώδους σκοπιᾶς, καὶ
νὰ φυλάξῃ ἐκεῖ ταμποῦρι ὄραν τὴν ὄραν, ὑπο-
φέρων τὸν κτύπον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν παγετὸν
τῆς νυκτός, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκάμπτου ἰσχυρο-
γνωμοσύνης, ἂν ἐκράτει ἀπαξ εἰς τὴν χεῖρά του
λαίαν τινά, ἄγραν, λάφυρον, πλιάτσικο, ἃς ἦτο
τοῦτο ἄνθρωπος ἢ πρᾶγμα, θηρίον ἢ βουνόν, δὲν
θὰ ἐπέθετο ποτὲ νὰ τὸ ἀφήσῃ, ἀλλ' ἂν τοῦ
ἔκοπτες τὴν μίαν χεῖρα, μὲ τὴν ἄλλην θὰ τὸ
ἐβάσταζεν, ἂν καὶ τὰς δύο, θὰ τὸ συναλάμβανε
μὲ τοὺς ὀδόντας. Τοιαύτην σπανίαν ἀρετὴν ὄλοι
οἱ κλέφται δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχωσιν, ἀλλ' εἶχον
ἄλλος ἄλλην. Ὁ Πετρίτης, φέρ' εἰπεῖν, εἶχε
μάτι, ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ἀπὸ τεσσάρων μι-
λίων ἀποστάσεως, ὅχι μόνον ἂν ἦτο Τούρκος ἢ
χριστιανός, ἀλλὰ τὴν τρίχωσιν τῆς φλοκάτας,
τὸ χρῶμα τοῦ σελαγίου καὶ τὴν στείλπνότητα
τοῦ ὄπλισμοῦ. Ὁ Ὀρμιος εἶχε πόδι, ἠδύνατο
νὰ τρέξῃ ἀπνευστὶ πεντήκοντα μίλια εἰς ἑπτὰ
ὄρας, καὶ τοῦτο χωρὶς ν' ἀναπαυθῆ, χωρὶς νὰ
σταματήσῃ, χωρὶς νὰ διψήσῃ. Ὁ Εὐπνητήρας
εἶχεν αὐτί, ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ ἀπὸ ὀκτακοσίων
βημάτων θροῦν, πνοήν, ψίθυρον, μορμυρισμόν,
ἀναστεναγμόν. Ὁ Σαΐτας εἶχε χέρι, ἠδύνατο νὰ
ἐκσπενδονήσῃ εἰς ἀπόστασιν βολῆς κερυοφυλλίου

βαρύν λίθον, καὶ τὴν χεῖρα δὲν τὴν ἔβλεπες, ἔστροφοδιεῖτο ὡς *φτερωτή*, ὡς τροχὸς νερομύλου, οὐδὲ τὸν λίθον ἔβλεπες, τὸν δοῦπον τῆς πτώσεως ἤκουες μόνον· τέλος ὁ Τσιντζούρας, ἔλλειψαι ἄλλου ὠφελιμωτέρου προτερήματος, εἶχε *τραγοῦδι*, ἔκρουε τὴν λύραν μετὰ δεξιότητος, καὶ ἐν ἀπουσίᾳ συγχορευτοῦ, ἐπιάνετο ἀπὸ ἑνα σχοῖνον κ' ἐχόρευεν.

Ἄφου ὁ Πευκόρραχος συνέλαβε καλῶς τὸν ἄνθρωπὸν του, ἔβαλε μίαν κραυγὴν.

— *Καραοῦλι!*

Ἡ λέξις αὕτη, ἣτις ἐσήμαινεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν πλοίων μας ἡ κραυγὴ *σάντζα βάρδια!* καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τὸ ἐπιφώνημα *ἀλλαγὴ!* ἔμελλε ν' ἀφυπνίσῃ τοὺς κοιμωμένους κλέφτας, ἂν δὲν εἶχον ἐξεγερθῆ οὔτοι· ἤδη ἐκ τῆς προλαβούσης ἐκπυρσοκροτήσεως. Ἐξ ἡ ὀκτώ ἐκ τούτων, καταλιπόντες θερμὰς τὰς φλοκάτας των, εἶχον συρρέουσαι ἤδη εἰς τὴν σκηνὴν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Πευκόρραχος ἐξέπεμπε τὴν κραυγὴν ταύτην.

— Τί εἶναι; τί τρέχει;

Οὐδεὶς ἀπήντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας. Ὁ μὲν ἀγαθὸς Πευκόρραχος οὐδὲ γὰρ ἔνοιε ἐκ τῶν συμβαινόντων, ὁ δὲ Νίκος χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν εἶχε σχίσει τὴν λευκὴν ἀκόμη φουστανέλλαν του καὶ προσεπάθει νὰ περιδέσῃ τὸ τραῦμα τῆς Βίσως.

— Φέρετε φῶς! ἔλεγε· ἀνάψετε δαδί, παιδιά!

Οἱ κλέφται δὲν ἦσαν ἀδιάκριτοι, καὶ δὲν ἐπέμενον νὰ μάθωσι τὰ ἀγνοούμενα. Εἰς αὐτῶν ἐξετέλεσε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Νίκου, καὶ ἤναψε διὰ πυρολίθου θρυαλλίδα. Ἐφωτίσθη τότε τὸ ὠχρὸν καὶ ξανθὸν πρόσωπον τῆς νεάνιδος, ἣτις τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχεν ἀπορρίψει ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τὴν κίδαριν, καὶ ἐφάνθησαν οἱ βόστρυχοι τῆς κόμης της περὶ τὸν λαιμόν. Ἄλλ' ὁ Νίκος δὲν ἔβλεπε τὸ πρόσωπον, προσεῖχεν εἰς τὴν πληγὴν τοῦ βραχίονος. Εὐτυχῶς δὲν ἦτο βαθεῖα αὕτη.

Τὸ πρόσωπον τὸ ἔβλεπον οἱ κλέφται. Τοὺς ἐφάνη δὲ ὡς ἀκτίς σελήνης κατὰ τὴν ἀσέληνον ἐκείνην νύκτα, ὡς σταγὼν δρόσου εἰς τὴν τραχεῖαν ἐκείνην ἔρημιαν.

Ἄπὸ τοῦ νεαροῦ τούτου προσώπου, τοῦ πλασθέντος διὰ νὰ εἶναι φαιδρὸν, καὶ ὅμως φέροντος ἤδη ἴχνη δακρύων περὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ προσοχὴ των ἐστράφη πρὸς τὸ ἄλλο ἐκεῖνο σκυθρωπὸν καὶ ἀπαίσιον πρόσωπον, τὸ τοῦ Καμπόσου. Κατ' ἀρχὰς εἰς τῶν κλεφτῶν εὔρε πρόχειρον ἐξήγησιν τῆς ἀπορίας του, ἣν καὶ ἀνεκοίνωσε πρὸς ἕνα τῶν συντρόφων.

— Ἐβρεις, θὰ τὴν ἔκλεψεν αὐτὸς ὁ Τούρκαλος, καὶ αὕτη εἶναι ῥωμησοῦλα.

Εἰς τὴν ὑπόνοιαν ταύτην, οἱ κλέφται ἤρχισαν νὰ ρίπτωσιν ἀπειλητικὰ βλέμμα πρὸς τὸν ἀτυχῆ

Καμπόσον καὶ ὁ Ὅρνιος, εἰς τῶν συνδραμόντων κλεφτῶν, ἦτο ἔτοιμος νὰ τὸν κατασπαράξῃ. Ἄλλ' ὁ Πευκόρραχος ἔκραξε.

— Εὐπνήσετε τὸν καπετάνο, μὴ κάνετε λαλαμάραις. Ἐκεῖνος θ' ἀποφασίσῃ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν περιέσφιγγε τόσο σφοδρῶς τοὺς δύο βραχίονας τοῦ Καμπόσου, ὥστε ὁ δυστυχῆς ἐπόνεσε καὶ ἀφῆκε γογγυσμὸν.

Τὴν γνώμην τοῦ Πευκόρραχου παρεδέχθησαν πάντες ἄνευ ἀντιρρήσεως.

ΙΘ'.

Δι' ὀλίγων ἔσπευσε νὰ ἐξηγήσῃ ἡ Βάσω εἰς τὸν ἐκπληκτον Χρῆστον Μηλιόνην τὰ κατὰ τὸν Καμπόσον. Ὁ ἐπιτήδειος οὗτος ἄνθρωπος εἶχε καταγγεῖλει αὐτὸς ἑαυτόν. Ἡ τύχη τῶ εἶχε στήσει τοιαύτην παγίδα, οἷαν οὐδὲ ὁ δεινότατος τῶν θηρευτῶν κατώρθωσε ποτε νὰ παρασκευάσῃ. Τὰ περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς τύχης ὑπεσχέθη ἡ νέα νὰ διηγηθῆ τὴν ἐπαύριον. Προσεκλήθη ὁ ἠλικιωμένος κλέφτης Γκαδόχηννας, ὁ πιστὸς σύντροφος τοῦ Πευκόρραχου, ὅστις δὲν ἦτο ἀδέξιός χειρουργός, καὶ ἀνεδέχθη νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν της. Ὁ Νίκος δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς, ἐζήτηε συγγνώμην καὶ δὲν πρηγορεῖτο διότι αὐτὸς ἦτο ὁ αἴτιος τοῦ δυστυχήματος. Ἡ κόρη τὸν ὠκτεῖρε, καὶ δὲν ἔσπευσε νὰ τῶ εἶπῃ ὅτι αὕτη μᾶλλον ἔμελλε νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν συγγνώμην του.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Βάσω συνδιελέχθη κατ' ἰδίαν μετὰ τοῦ καπετάνου, καὶ διηγήθη πρὸς αὐτὸν κατὰ πλάτος ὅσα εἶχε νὰ διηγηθῆ. Ὁ κλέφτης τὴν συνεβούλευσε νὰ μὴ εἶπῃ τι εἰς τὸν Νίκον, ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ τῆ ὑπεσχέθη νὰ τὴν πέμψῃ εἰς ἀσφαλῆ τόπον. Προσέτι ἀνεδέχθη ὁ Χρῆστος νὰ γείνη ἐγγυητὴς καὶ μεσίτης ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπως τύχῃ τῆς πατρικῆς συγγνώμης.

Ἡ νέα ἠσθίθη βάλσαμον παραμυθίας εἰς τὴν καρδίαν της, ἀπέτεινεν αἰδῆμον καὶ σοβαρὸν μειδίαμα πρὸς τὸν Νίκον, καὶ τὴν ἐπομένην νύκτα μετέβη εἰς τὴν πλησιεστέραν ἔπαυλιν, συνοδευομένη ὑπὸ τῶν δύο χωρικῶν, οὓς τῆ εἶχε δώσει ὡς ὀδηγούς ὁ ἀνάδοχός της.

Πρὶν ἀναχωρήσῃ, ἡ Βάσω ἐτόλμησε νὰ ζητήσῃ μίαν μεγάλην χάριν παρὰ τοῦ νονονοῦ της. Μετενόησεν, εἶπε, διότι παρέδωκεν εἰς χεῖράς των, τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις ὑπῆρξε συνοδοιπόρος της καὶ ὀδηγός της εἰς τὴν πορείαν. Ἄνευ αὐτοῦ, πῶς θὰ εὔρισκε τὸ λημέρι τῶν κλεφτῶν; Δὲν ἠθελε τὸ κακόν του, εἶχε σκοπὸν τὴν τελευταίαν στιγμὴν, εὐθὺς ὡς ἀνεκάλυπτε τὸ λημέρι, νὰ τῶ εἶπῃ νὰ φύγῃ. Ὅτε ἀντήχησεν ἡ ἐκπυρσοκροτήσις, ἠγνόνουν ἀμφοτέροι ὅτι εὔρισκοντο τόσο ἐγγὺς εἰς τὰ ταμπούρια, ὁ δ' αἰφνίδιος ἐκεῖνος πυροβολισμός, ἡ ἐκπληξις, ὁ φόβος καὶ τὸ βόλι, τὸ ὅποῖον ἐπληξε τὸν βραχί-

ονά της, τὴν ἔκαμαν νὰ παραμιλῇ, καὶ ἐνόμισε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅτι εἶχε χρέος νὰ παραδώσῃ τὸν συνοδοιπόρον της. Τεταραγμένη εἰσέτι, διηγῆθη τὴν ἱστορίαν του εἰς τὸν νοννὸν της καὶ εἰς τὸν Νίκον, ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλίγον μετεμελήθη. Ἀκούσας ταῦτα, ὁ Μηλιῶνης οὐδὲν βέβαιον τῇ ὑπεσχέθη, ἀλλ' ὅμως εἶπεν ὅτι θὰ φροντίσῃ νὰ τοῦ δώσῃ τοῦ Καμπόσου ὅ,τι τοῦ πρέπει. Ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν καθυσάχασε τὴν νεάνιδα.

Ἡ τύχη τοῦ Καμπόσου ἐμελλε ν' ἀγνοῖται διὰ πολὺν καιρὸν, ἂν ὁ Ὅρνιος, ὅστις εἶχεν ἰσχυρὰν μνήμην, δὲν διηγείτο ἀκολούθως πρὸς ἕνα τῶν συντρόφων του τὴν περὶ τούτου ἱστορίαν, ἣν καὶ ἡμεῖς μεταγράφομεν ἐνταῦθα πρὸς πληροφορίαν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

Εἰς δύο ἀνθρώπους ἔπεσεν ὁ κλῆρος ν' ἀναδεχθῶσι τὸ βᾶρος τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, εἰς τὸν Σαίτταν καὶ εἰς τὸν Ὅρνιον. Καὶ οὗτος μὲν εὐρίσκετο εἰς ἄγνοιαν περὶ τοῦ τί ἐμελλον νὰ τὸν κάμωσιν, ὁ δὲ Σαίτας, εὐτυχέστερος, εἶχε λάβει ἄμεσον πρόσταγμα παρὰ τοῦ καπετάνου, ὅτι ὤφειλον ν' ἀπαλλοχθῶσι τοῦ φορτίου αὐτοῦ. Ὁ Σαίτας δὲν ἐφάνη ἐχέμυθος, καὶ ἴσως διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἔχει τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀρχηγοῦ, τὴν ἐπρόδωσε καθ' ὁδόν, ἐνῶ ἐπορεύοντο, καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς θέσιν καὶ ὁ Ὅρνιος, ὥστε νὰ μὴ βραδίξῃ εἰς τὸ σκοτός. Ὁ καπετάνος εἶχε διατάξαι νὰ τὸν χαλάσωσιν, αὐτὸν τὸν μακαρίτην. Καὶ δὲν ἦτο εὐκολον τὸ πρᾶγμα, ὡς φαίνεται. Ἦτον ἐφτάψυχος αὐτὸς ὁ καλοκόκαλος. Ὁ Ὅρνιος ἐμελλε νὰ τὸν δέσῃ ὀπισθᾶγκωνα ἐπὶ στελέχους ἐλάτης, ἀλλ' ἐνῶ ὁ Ὅρνιος ἠτοίμαζε τὸ σχοινίον, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἐδοκίμασεν ἐκεῖνος νὰ τὸ στρήψῃ. Εὐτυχῶς ὁ Μηλιῶνης εἶχε προβλέψει, ὡς φαίνεται, τὴν ἐνδεχομένην ταύτην περίπτωσιν, καὶ ἴσως διὰ τοῦτο διώρισε τὸν Ὅρνιον μέλος τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης. Ὁ Ὅρνιος εἶχε τὰς καλλιτέρας κνήμας, ὡς εἶνε γνωστὸν, καὶ τὸ ἔβαλεν εὐθὺς εἰς τὰ πόδια. «Ἀπλωνα τὴ χέρα μου, κ' ἐχανόταν ἀπὸ ἔμπροστά μου. Ὁ Σαίτας εἶχε μείνει παραπίσω, ἐντρέπομουν νὰ τὸν φωνάξω, γιὰ νὰ μὴ χάσω τὸ νάμι μου. Ἐφευγε σὰν ἴσκιος, ἀκόμα ἄλλος δὲν μοῦ παραβγήκε. Νὰ μὴν ἤμουν Ὅρνιος, ἂν δὲν τὸν ἔφτανα. Δυὸ τρεῖς ποδαριαίς, καὶ τὸν ἀδράχων. Σ' ἐτσάκωσα, σ' ἔχω, σ' ἔφαγα. Τὸν ἀπιθῶνα ἀπάνω ἔς ἕναν ὄχτο, τὸν ἀρχινῶ σταῖς διπλαργιαῖς. Τὸν τραβάω πίσω, τὸν παγλαρόνω τὸν ἔλατο, τὸν σφίγγω, τὸν ζαμακόνω, τὸν διπλοσταυρόνω ὡμορφος εἶσαι, κάτσε δῶ νὰ σὲ καταρώσω». Ἐνταῦθα ἔληξε τὸ ἔργον τοῦ Ὅρνιου, ὁ Σαίττας ὤφειλε νὰ κάμῃ καὶ αὐτὸς τὸ χρέος του. Ὁ Σαίτας ὤπλισε μὲ ὑπερμεγέθη λίθον τὴν σφενδόνην του, ἔστη εἰς ἀπόστασιν διακοσίων βημάτων ἀπὸ τοῦ δεσμώτου, καὶ ἤρχισε νὰ κά-

μῃ γυμνάσια. Τὴν πρώτην φορὰν περιέστρεψε δωδεκάκις τὴν σφενδόνην περὶ τὴν κόμην του μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα. Ἀντήχησεν ἡ δόνησις τῆς σφενδόνης, ὁ ἀτυχὴς καταδίκος ἔκλεισεν αὐτομάτως τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἄλλ' εἶχεν ἄδικον νὰ βιάζηται. Ὁ Σαίτας δὲν τὸν ἐσκόπευσεν, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι τοῦ ἔφυγεν ὁ λίθος καὶ τὸν ἔρριψε μακρὰν, ὀπίσω τῆς κεφαλῆς του. Ὁ Καμπόσος ἀνέπνευσεν. Ὁ Ὅρνιος ἔβλεπεν ἀτενωῶς. Ὁ Σαίτας ἐνέβαλε δεύτερον λίθον εἰς τὴν σφενδόνην, καὶ ἤρχισε τὴν αὐτὴν ἄσκησιν. Ἡ περιστροφὴ ὑπῆρξε τὴν φορὰν ταύτην ἀνετωτέρα καὶ βραδυτέρα. Τέλος ὁ λίθος ἐξετοξεύθη, καὶ πεσὼν εἰς τὸ δένδρον, ἐφ' οὗ ἦτο δέσμιος ὁ Καμπόσος, ἐκτύπησεν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ καταδίκου, δύο ἢ τρεῖς παλάμας ὑπεράνω αὐτῆς. Ὁ λίθος κρούσας ἐκ πλαγίου τὸν φλοιὸν τοῦ δένδρου ἀνεκόπη καὶ κατέπεσεν ἔγκαρσιως, ἔψαυσε τὸν ὦμον καὶ τὸν βραχίονα τοῦ καταδίκου, καὶ κατεκυλίσθη εἰς τοὺς πόδας του.

Ὁ Καμπόσος δὲν εἶχε προφέρει οὐδὲ λέξιν, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ἀγανακτήσας, ἀνέκραξε.

— Μὴ μὲ βασανίζετε, βρέ παιδιὰ! θὰ μὲ σκοτώστε, σκοτώστέ με.

— Τώρα σοῦ δείχνω, ἀπήνησεν ὁ Σαίτας χωρὶς νὰ συγκινηθῇ.

Ὅσον διὰ τὸν Ὅρνιον, οὗτος ἦτο, φαίνεται, εὐαίσθητος, καὶ ἤρχισε νὰ τὸν οἰκτείρῃ. Ἄλλ' ἡ περιέργειά του, ὅπως ἴδῃ τὸ τέλος τοῦ ἀλλοκότου τούτου πειράματος, καθ' ὃ ὁ Σαίτας ἐπεθύμει ὡς φαίνεται ν' ἀναπτύξῃ ὅλην τὴν περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς σφενδόνης ἐπιτηδειότητά του, ἦτο μεγαλύτερα τοῦ οἴκτου ἢν ἠσθάνθη, καὶ δὲν ἰκέτευσεν ὑπὲρ τοῦ καταδίκου. Ὁ Σαίτας ἔσπευσε νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὴν ἀπειλήν του. Τὴν φορὰν ταύτην ὁ δύστηνος κατάδικος ἔβλεπε τὸν θάνατον μὲ τοὺς ἰδίους τοῦ ὀφθαλμούς. Εἶδε τὸν Σαίταν κύπτοντα πρὸς τὴν γῆν, τὸν εἶδεν ἀναζητοῦντα καὶ ἐκλέγοντα τὸν λίθον, τὸν εἶδε θέτοντα τὸν λίθον εἰς τὴν σφενδόνην. Εἶτα ἤρχισεν οὗτος νὰ περιστρέφῃ αὐτὴν κατὰ τὸ σύνθετες. Ὁ Καμπόσος ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς. Μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ λίθος ἐκεῖνος θὰ συνέτριβε τὸ κρανίον του. Τετέλεσται, δὲν ὑπῆρχε πλέον ἔλεος δι' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Τότε ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ τὸ *Μνησθητί μου Κύριε*, καὶ μόλις θὰ εἶχε καιρὸν ἅπαξ νὰ τὸ ἀπαγγείλῃ, τὸ βλήμα ἐξεσφενδονίσθη γοργόν, καὶ ἔληθον ἔπληξῃς τὸ πρόσωπον τοῦ καταδίκου. Ἄλλ' ὦ θαῦμα! Ὁ φαινόμενος λίθος ἦτο βῶλος γῆς καὶ διεσπάρθη εἰς μικρὰ τεμάχια. Ὁ κατάδικος ἠσθάνθη τρομερὴν πόνον εἰς τοὺς γνάθους, ἐτυρλώθη σχεδὸν τοὺς ὀφθαλμούς ἐκ τῆς κόνεως, ἀλλ' ἔμεινε σῶς καὶ ὑγιής. Τότε ὁ Σαίτας διέταξε τὸν Ὅρνιον νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν λύσῃ.

Ὁ κλέφτης ἔμεινεν ἀπορώων, καὶ ἐκύτταζεν

ἄφωτος τὸν σύντροφόν του. Οὗτος δ' ἐπανάλαβε τὴν διαταγὴν.

— Ἄμ' τότε; Γιατί κάμαμε τόσον κόπο; εἶπεν ὁ Ὅρμιος.

— Κάμε 'καίνο πού σου λένε, τῷ ἀπήντησεν ὁ Σαΐτας αὐστηρῶς.

Ὁ ἀτυχῆς Ὅρμιος ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ, ἀν καὶ δὲν ἐνόει πλέον τίποτε. Ἔλυσεν τὸν Καμπόσον, καὶ προσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Σαΐταν, ὅστις ἐκάθητο ἀντικρὺ πλήρης σοβαρότητος.

— Νὰ 'φχαριστᾷς τὸν καπετάνο, μωρέ, τῷ εἶπεν οὗτος· τὸ κέφι τὸ δικό μου ἦταν νὰ σέ χαλάσωμε, μὰ ὁ καπετάνος εἶπε νὰ σέ φοβερίζωμε μονάχα. Ἄμε καλιά σου, καὶ ξέρε το, μωρέ, πῶς νὰ σ' εὐρῶ στήν πλώρη μου δὲν σου τὸ χαρίζω. Τώρα τὸ ἔκαμα γιὰ χατῆρι τοῦ καπετάνου μου.

Ὁ Καμπόσος τὸ ἐβλaven εἰς τὰ πόδια, καὶ οὐδ' ἐστράφη ὀπίσω νὰ ἴδῃ τί ἔμελλε νὰ συμβῇ. Λέγεται ὅτι τῷ ἔμεινεν ἔκτοτε πάθησις τις διὰ τοῦ βίου, συνεχῆς βρόμβος εἰς τὰ ὦτά του. Ἦτο ἡ ἰαχὴ τῆς περιφροσύνης.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

A. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ὁ Λουδοβίκος Steub ὑπῆρξεν εἰς τὼν Βαυαρῶν τῶν ἀκολουθησάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν πρῶτον αὐτῆς βασιλέα. Διέτριψε δ' ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1834 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 1836. Ἐξέδωκε δὲ τῷ 1841 «Εἰκόνας ἐξ Ἑλλάδος» συγγραφήν εἰς δύο τόμους παρὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς ταχέως λησμονηθεῖσαν. Ἐπισκευθεὶς δ' ἐκ νέου τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1884 ἐπὶ τῇ προσκλήσει τοῦ ἐν Κερκύρα φιλέλληρος προξένου τῆς Αὐστρίας βαρῶνου A. von Warsberg ἔγραψεν «Ἐπιστολὰς ἐξ Ἀνατολῆς» δημοσιευθεῖσας ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφημερίδι τοῦ Μονάχου. Ἡ παλαιὰ ἐκείνη διτομος συγγραφή καὶ αἱ ἀνωτέρω ἐπιστολαὶ ἠνώθησαν εἰς ἓνα τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰκόνας ἐξ Ἑλλάδος» καὶ ἐξεδόθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Λειψία. Δύο δὲ κεφάλαια τοῦ παλαιοῦ ἔργου ἀποτελοῦντα τὸν περὶ Κερκύρας ἐν ἔτει 1836 λόγον, ἀξία ἀναγνώσεως, παρέχουσι εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας κατωτέρω.

Σ. τ. Δ.

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΝ ΕΤΕΙ 1836

Ἡ νῆσος Κέρκυρα λέγεται ὅτι ἐν τοῖς παλαιστατοῖς χρόνοις, πιθανῶς μᾶλλον ἐν τῇ γλώσσει τῶν θεῶν ἢ ἐν τῇ τῶν μερόπων, ἔκαλεῖτο Δρεπάνη· ἔλαβε δὲ τὴν κλήσιν ταύτην ἐκ δρεπάνου ῥιφθέντος εἰς τοὺς ἀγρούς αὐτῆς κατὰ τὴν πόλιαν ἀρχαιότητα, κατ' ἄλλους δ' ἐκ τοῦ κυρτοῦ καὶ κεκαμμένου αὐτῆς σχήματος. Ἄλλ' ἀν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δρέπανον ὑπῆρξεν ἐκεῖνο, ᾧ ἐχρήσατο ἡ Δήμητρα ἵνα διδάξῃ τοὺς Τιτᾶνας τὸ θερίζειν ἢ ἄλλον τὸ σκληρὸν ἐκεῖνο δι' οὐ ποτε ὁ Ζεὺς

ἐξανέστη κατὰ τοῦ ἰδίου πατρὸς Κρόνου, περὶ τούτου οἱ ἀρχαῖοι ἀφίνουσιν ἡμῖν δυσδιάλυτον ἀμφιβολίαν.

Μετὰ δὲ πολλοὺς αἰῶνας, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου, ἡ νῆσος ἔκαλεῖτο Σχερία, ἔξω δ' ἐν αὐτῇ οἱ ναυσίκλυτοι Φαίακες, βασιλέα ἔχοντες τὸν ἀγαθὸν Ἀλκίνοον. Ἡ Ὀδύσσεια διεφύλαξεν ἡμῖν τοὺς χαρίεντας μύθους περὶ τῆς μεγαλογνωμοσύνης καὶ ξενίας αὐτῶν καθόλου καὶ περὶ τοῦ εὐδαίμονος αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐμαερίᾳ βίου.

Πάλιν ἔπειτα παρῆλθον αἰῶνες πολλοὶ μέχρι οἱ Κορίνθιοι ἐγκατέστησαν ἐν τῇ νήσῳ. Τότε πλέον ἐλησμονήθη ἡ Σχερία καὶ ἐξέλιπε τῶν Φαϊάκων ἡ ποιητικὴ κλησις, ἀντικατέστησαν δὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἡ Κέρκυρα καὶ οἱ Κερκυραῖοι.

Τὶ δὲ συνέβη ἐν τῷ μετέπειτα χρόνῳ, πῶς ἡ Κέρκυρα ἔγεινε προΐοντος τοῦ χρόνου ῥωμαϊκῆ, βυζαντιακῆ, πῶς μετέλλαξε τοὺς δεσπότης πεσοῦσα εἰς τὰς χεῖρας τῶν Νορμαννῶν, τῶν Ἀνθηγαυῶν, τῶν Βενετῶν καὶ Ῥώσων, τῶν Τούρκων καὶ Γάλλων καὶ πῶς τέλος μετὰ παρέλευσιν δύο χιλιετηρίδων ἀπέκτησε πάλιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς μεγάλης Βρετανικῆς πνοῆς τινὰ ἐλευθερίαν, ταῦτα πάντα ἐγράφησαν πρὸ μακροῦ ἐν ἄλλοις βιβλίοις, ὥστε δὲν εἶνε χρεῖα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ταῦτα ἐνταῦθα. Νῆσός τε καὶ πόλις καλοῦνται νῦν ἀπὸ αἰῶνων Κορφοὶ ὡς ἐκ τῶν δικορῶν βράχων οἵτινες ὑπέρκεινται τῆς πόλεως.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς πολιτείας τῶν ἐπτὰ ἰονίων νήσων κεῖται εἰς τοὺς πόδας δύο ὑψηλῶν, συναφῶν βράχων, ὧν αἱ κορυφαὶ στέφονται ὑπὸ ὄχρωμάτων· ἐκ δὲ τῶν ἀποτόμων αὐτῶν κλιτύων ἀναθάλουσι θάμνοι παράβολοι. Τίπειλητικὰ ταῦτα ἐπιτειχίσματα κεῖται πρὸς ἀνατολὰς· ἀπ' αὐτῶν δ' ἐκτείνεται περὶ τὴν πόλιν πλούσιος στέφανος τειχῶν, χαρακωμάτων καὶ προμαχῶνων, διευθυνόμενος πρὸς τε γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τελευτῶν πρὸς δυσμὰς εἰς τὸ νέον φρούριον. Κεῖται δὲ ἡ πόλις ἐπὶ ἐδάφους ἀνωφεροῦς καὶ εἶνε στενωῶς ἄκοδομημένη οὕτως ὥστε αἱ ὑψηλαὶ αὐτῆς οἰκίαι ὑπέρκεινται ἀλλήλων καὶ παρέχουσιν εἰς τὴν μητρόπολιν ὅσιν τιτὰ ἀρχαιοπρεπείας, ἐπισημότητος καὶ μεγαλείου.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κέρκυρα ὑπέστη πολιορκίας παρ' ὄλων τῶν δεσποτῶν, εἰς οὓς ὑπετάγη, καὶ παρ' ὄλων τῶν περικτιόνων, τὸ αἶμα τῶν αὐτοχθόνων περιῆλθεν, ὡς εἰκός, εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους λίαν μεμιγμένον. Ἄλλως δὲ τρία εἶνε τὰ στοιχεῖα τὰ ἐκ πρώτης ὄψεως διακρινόμενα μεταξὺ τῶν σημερινῶν κατοίκων· καὶ δὴ πρῶτον μὲν ἡ ἐλληνικὴ βᾶσις, πολυπληθὴς μὲν, ἀλλὰ πτωχὴ καὶ ἀφανής, πλὴν δ' αὐτῆς παγὺ στῶμα βενετικόν, ἀντιπροσωπευόμενον ὑπὸ τινῶν οἰκῶν παλαιῶν εὐγενῶν, μεταναστευσάντων ἐκ τῶν βενετικῶν τελμάτων, ὑπὸ τῶν ἰτχλικῶν φερόντων ὀνο-